

EEN TONEELSTUK
OVER HET LEVEN VAN
ALEXANDER DE GROTE

Gespeeld door kinderen van klas 5 en 6
van de Vrije School Michael te Emmen

Geschreven door John Eijkelkamp

Rolverdeling per scene
De tussen haakjes geplaatste personen spreken niet

Scene 1 leermeester (Leonidas); Alexander; Ptolemeus;	officier 1; (enkele officieren); soldaat 1; Alexander;	Officier 1; Statira; Sisygambis; Philotas;
Scene 2 paardenhandelaar; (2 bedienden); bediende van Philippus; Philippus;	Scene 10 Alexander; Philippus; (Parmenio); (Antipater);	(twee dochters van Darius); Scene 17 Alexander; alle officieren; soldaten; Thais; vrouwen;
Scene 3 paardenhandelaar; (2 bedienden); Philippus; (stalknecht van Philippus); Antipater; officier 1; Alexander;	Scene 11 zelfde als scene 9 Scene 12 Alexander; Parmenio; Thebaanse vrouw; (Twee kinderen); (enkele officieren);	Scene 18 zelfde als scene 17 Scene 19 Alexander; Nearchus; Hephaestion; Ptolemeus;
Scene 4 Nearchus; Ptolemeus; Alexander; huislavijn; gezant 1; gezant 2; gezant 3; (2 bedienden van de Perzen); Olympias; (2 slavinnen); (Leonidas);	Scene 13 Parmenio; Alexander; Hephaestion; (Nearchus); (vijf Macedonische ridders); Perzische soldaat 1; Perzische soldaat 2; Perzische soldaat 3; Perzische soldaat 4; (3 Perzische officieren); (Darius);	Scene 20 Alexander; (Hephaestion); (Nearchus); (Ptolemeus); soldaat 1; soldaat 2; soldaat 3; (soldaat 4); (oude soldaat); (andere soldaten);
Scene 5 Olympias; Alexander;	Scene 14 Alexander; (officiëren); (soldaten);	Scene 21 zelfde als in scene 19 soldaat 4;
Scene 6 Philippus; Alexander;	Scene 15 Philotas; Parmenio; 2e officier; geneesheer; Alexander; 1e soldaat; (andere soldaten); Philippus van Arcarnia;	Scene 22 zelfde als scene 20
Scene 7 leerling Aristoteles 1; leerling Aristoteles 2; (Alexander); (Ptolemeus); (Nearchus); (Enkele andere leerlingen)		
Scene 8 Aristoteles; Alexander;	Scene 16 Parmenio; Nearchus; Alexander; Antipater;	
Scene 9 Hephaestion;		

1. 'hogere stem'

2.

2. 'lagere stem'

2.

The image shows a musical score for two parts. The first part, labeled '1. 'hogere stem'', is written on a single staff in 4/4 time. It begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody consists of eighth and quarter notes. A second ending, marked '2.', follows the first. The second part, labeled '2. 'lagere stem'', is also on a single staff in 4/4 time, starting with a treble clef and a key signature of one sharp. It features a similar melodic style with eighth and quarter notes. Like the first part, it has a second ending marked '2.'. The notation is clear and uses standard musical symbols.

LIED 1 - openingslied, gezongen door iedereen

Wij gaan nu spelen 't toneelspel
over de held Alexander.
Hij was de eerste der mensen,
die kon verov'ren de wereld.

Uit Macedonie kwam hij,
zoon van de koning Philippus.
Heersen zou hij over alles,
wat in die tijd was bekend.

Bij zijn geboorte werd duid'lijk;
zijn lot zou zijn heel bijzonder.
Teken en werden gezien toen:
hij zou regeren en heersen.

VERTELLER

In het jaar 356 voor Christus werd Alexander geboren. Hij was de zoon van de koning van Macedonie, Philippus. Macedonie ligt hier, ten noorden van Griekenland. Griekenland ligt hier. *(hij wijst beide landen aan op de grote kaart)*

Zijn moeder was Olympia, een heerszuchtige en trotse vrouw.

(Het volgende wordt vertellend gesproken)

Alexander werd geboren onder zeer gunstige voortekens. Op het moment van zijn geboorte woedde er een verschrikkelijke herfststorm. De donder rommelde.... *(de donder klinkt)* De bliksemschichten flitsten langs de hemel.... *(het flitst)* Terwijl de kleine Alexander werd geboren, streken er twee adelaars neer op het dak van het koninklijke paleis. Volgens de waarzeggers aan het hof betekende dat, dat de pasgeboren prins een heerser zou worden over twee werelden.

In dezelfde nacht dat Alexander werd geboren, brandde in Efeze de tempel af. Deze tempel was het laatste heiligdom, waarin de geheimen van de Oosterse mysteriën werden bewaard.

Onder deze voortekenen werd Alexander geboren. Hij zou een groot veroveraar worden: het hele Perzische rijk zou hij veroveren.

Dat Perzische Rijk was in die tijd zeer groot. Het werd in de tijd van Alexander bestuurd door de Grote Koning Darius. Het Grote Perzische Rijk omvatte o.a. Klein-Azië, wat nu Turkije heet *(hij wijst steeds aan op de kaart)*; Egypte, aan de monding van de Nijl. Dat ligt hier. En het hele gebied van Babylonie en Perzië. Babylonie ligt hier, bij de twee grote rivieren de Eufrat en de Tigris. En Perzië ligt hier. Het Perzische Rijk omvatte dus dit hele gebied. Alexander zou dit hele Perzische Rijk en nog meer veroveren. Maar hij wilde niet alleen veroveren; hij probeerde in alle veroverde gebieden vrede te stichten. Hij probeerde het Oosten en het Westen met elkaar te verenigen. Alexander wilde een groot wereldrijk stichten, waarin alle volkeren met elkaar in vrede zouden leven.

Meer eerst ga ik u vertellen over de jeugd van Alexander.

In zijn jeugd moest hij veel oefenen onder leiding van leermeesters die zijn moeder over hem had aangesteld. Zo moest hij bijvoorbeeld elke dag een flink stuk hardlopen, de rivier over zwemmen en ook zich oefenen in de strijd met zwaard en schild. Alexander oefende steeds met zijn vaste tegenstander Ptolemeus. Ptolemeus was een vriend van Alexander. Hij was een jaar ouder dan Alexander.

SCENE 1 - DE STRIJD TUSSEN ALEXANDER EN PTOLEMEUS

Op het toneel Ptolemeus en Alexander die zich klaar maken voor de strijd. Een leermeester, die hen helpt en begeleidt. Alles gebeurt zonder te spreken. Het koor zingt;

LIED 2 - lied over Alexanders angst tijdens de oefenstrijd, gezongen door het koor

KOOR 1 EN 2;

Angst voelde vaak Alexander.
Angst voor de wereld der groten.
Angst voor wat hij nog niet kende.
Angst om een strijd te verliezen.

Dagelijks moest hij zich oefnen,
strijdend met schild en met zwaard.
Elke dag was Ptolemeus
partner met wie hij moest strijden.

Moedig steeds streed Alexander,
meestal was hij de verliezer.
Goed en snel was Ptolemeus.
Hij wist de strijd steeds te winnen.

Werd hem het schild aangebonden,
dan kwam de angst in hem boven.
Hij moest zijn krachten gaan meten,
moest weer de slagen ontvangen.

Weer moest hij oefnen het strijden,
weer moest hij slagen trotseren.
Weer zou hij worden vernederd,
weer zou de strijd hij verliezen.

KOOR 1 EN 2; nu sprekend

Ptolemeus en Alexander gaan vechten met elkaar. Alexander krijgt veel slagen te verduren van Ptolemeus, die veel beter is.

KOOR 1;

Zij vochten zoals het behoorde.
Met kracht en geweld werd gestreden,
Zijn schild werd gekwetst door de slagen.
Bloed vloeide reeds uit zijn wonden.

KOOR 2;

Moedig weerstond hij de slagen.
Zwaar woog het schild aan zijn arm.
Hij voelde de bloedende wonden.
Hij voelde zijn krachten vermind'ren.

KOOR 1;
Plotseling was er de woede,
die diep in zijn ziel al lang leefde.
Nooit had hij die willen kennen.
Nu was zij plotseling daar.

KOOR 2;
Als door de Goden geschonken,
voelde hij machtige krachten.
Zijn woede nu maakte hem sterk.
Zij vulde zijn geest en zijn lichaam.

Alexander wordt door woede 'gegrepen' en wordt nu de sterkste. Ptolemeus krijgt nu de slagen.

KOOR 1 en 2;
Plotseling waren zijn slagen,
vol kracht, door de woede gedreven.
Zijn angst wilde hij overwinnen.
Niet langer liet hij zich verneed'ren.

Vernederd werd nu Ptolemeus,
hij moest de slagen verduren.
Sterk voelde zich Alexander,
al was het door woede gedreven.

Slag op slag gaf Alexander,
onbeheerst, zonder genade.
Zijn woede dreef hem tot het uiterst.
Niets kon hem nu nog weerhouden.

De leermeester komt tussenbeide. Hij stort zich tussen de twee vechtenden met zijn zwaard.

= Leermeester;

Rrrrrrust!!!.....Stop er mee!..... Het is genoeg geweest!!!

Alexander laat zijn zwaard zakken. Ptolemeus verdwijnt snel als een geslagen hond van het toneel, een arm afwerend naar Alexander.

= Alexander (nog steeds woedend);

Bij de Goden,... kom terug, Ptolemeus.... Ik ben nog lang niet klaar.

Zijn leermeester komt naast Alexander staan en legt een arm op Alexanders schouder.

= Leermeester;

Alexander, beheers je!!... Als je je niet leert beheersen, zul je niet oud worden. Bovendien.... je zult koning worden en je vader opvolgen.... Een koning moet zich kunnen beheersen.... Je hebt laten zien, dat je sterk en krachtig bent met het zwaard. Nu moet je nog leren om je woede te beheersen en op het goede moment te gebruiken... Dat zul je moeten leren, Alexander!

Zij gaan beiden af.

VERTELLER

Zo leerde Alexander zijn kracht kennen en leerde hij zijn angst overwinnen.

Een van de voorvallen uit de jeugd van Alexander bracht hem het paard Bucephalus. Dat was een zeer bijzonder paard, dat hem zijn verdere leven zou vergezellen.

Op een dag komt er een paardenhandelaar bij koning Philippus, de vader van Alexander. Deze koopman biedt de koning een zeer bijzonder paard te koop aan.

SCENE 2 - DE PAARDENHANDELAAR BIJ PHILIPPUS

Toneel: Philippus links van het toneel. Rechts komt een handelaar met zijn bedienden op. Een bediende van Philippus kondigt de komst van de handelaar aan bij de koning.

= bediende van Philippus;

Koning, er is een paardenhandelaar uit Thessalie, die u wil spreken.

= Philippus;

Laat hem binnen.

De bediende haalt de handelaar en leidt deze voor de koning.

= Philippus;

Gij zijt naar hier gekomen, om mij paarden te verkopen? *(De handelaar knikt instemmend)*

Dan moeten het wel zeer bijzondere dieren zijn. Gij weet, dat ik alleen de allerbeste dieren in mijn stallen wil hebben.

= handelaar;

Heer koning. De paarden die ik heb meegenomen zijn allen zeer bijzonder. Maar een van de dieren is het allermooist. Het is een jonge, vurige hengst. Koolzwart van kleur. Het is een prachtdier, dat zeker in uw stallen thuishoort.

= Philippus;

En hoeveel moet dat prachtdier kosten?

= handelaar;

Dertien talenten, heer. Maar het is werkelijk een zeer bijzonder paard.

= Philippus;

Dertien talenten is wel erg veel voor een paard. Het moet iets zeer bijzonders zijn, wil het zoveel waard zijn....

Ik zal komen kijken.... Vanmiddag op de terreinen bij mijn stallen zal ik uw paarden bekijken.

(tot de bediende) Bericht de stalmeester, dat we vanmiddag de paarden van deze handelaar zullen bekijken. Nodig ook mijn officieren uit. En Alexander. Hij gaat ook mee. Misschien is er wel een paard bij voor hem.

Allen af

VERTELLER

Die middag begaven de koning en zijn officieren zich naar de renbaan bij de stallen. Daar wachtte hen de paardenhandelaar met zijn paarden. De koning was vol verwachting. Ook Alexander was er bij.

SCENE 3 - ALEXANDER KRIJGT ZIJN PAARD BUCEPHALUS

Toneel: Op het podium Philippus met enkele van zijn officieren, Alexander en de paardenhandelaar. Op het andere podium enkele knechten, die de 'paarden' in bedwang houden. Een van de paarden, de koolzwarte hengst, is bijna niet in bedwang te houden. Het dier steigert steeds en probeert zich los te rukken.

= Philippus;

Is dat onhandelbare paard dat prachtige dier waar u over sprak?

= handelaar;

Heer, wacht tot u het dier hebt zien draven. Het is een lust om het dier te zien.

= Philippus; *(roepend tot de knechten)*

Laat die zwarte hengst eens voorbijdraven!

De knecht van de koopman probeert de zwarte hengst te bestijgen, maar het dier steigert en schopt.

= Philippus;

Uw knecht kan het dier niet eens bestijgen. Zie eens hoe het een en weer springt.

= Antipater;

Dat beest is niet te gebruiken. Zie eens hoe het te keer gaat.

= officier I;

Het lijkt wel alsof er een boze geest in huist. Zie zijn rollende ogen eens.

= Philippus;
 Zo'n dier hoort in mijn stallen niet thuis. *(tot de handelaar)* Ik zal geen van uw dieren kopen.
 Er zit niets bij, dat mij behaagt.
 = Alexander;
 Vader! Het zou een schande zijn als u die mooie zwarte hengst niet nam!
 = Philippus;
 Alexander, denk je, dat jij meer verstand hebt van paarden dan ik? Je hebt toch zelf gezien, dat de stalknechten het dier niet in toom konden houden.
 = Alexander; *(opgewonden)*
 Ze kunnen het dier niet in toom houden omdat ze er niet goed mee omgaan!
 = Philippus; *(kwaad)*
 Wat zeg je? Weten mijn stalknechten niet hoe ze met paarden moeten omgaan?
 = Alexander;
 Koop die hengst toch, vader. Koop hem! Het is een prachtier!
 = Antipater;
 Een onhandelbaar paard kopen en nog wel voor dertien talenten! Goed geld geven voor een slecht paard!!
De anderen moeten lachen om Alexander.
 = Alexander;
 Het is geen slecht dier! Het is het beste paard dat er bij is! Ze weten alleen niet hoe ze het dier moeten behandelen!
 = Philippus;
 Jij wilt toch niet beweren, dat mijn stalknechten niet weten hoe ze met zo'n jonge hengst moeten omgaan?
 = Alexander;
 Vader,... ik zou wel weten hoe ik hem de baas moet worden.... Ik weet hoe ik hem moet aanpakken...
Gelach onder de anderen. Alleen Philippus reageert serieus.
 = Philippus;
 Kun jij hem de baan rond rijden?
 = Alexander;
 Ik denk het, vader. Laat het me proberen?
 = Philippus;
 Ik zal je een kans geven, Alexander. Als jij het paard kunt berijden, koop ik het voor je. Maar als je het niet kunt, hoe moet ik je dan straffen voor je hoogmoedige woorden?
Alexander zwijgt. Philippus wacht.
 = officier 1;
 Misschien gooit het beest hem wel in het zand en breekt hij zijn benen. Dan zal hij genoeg gestraft zijn.
 = Philippus;
 Goed.... Ga je gang, mijn zoon. Als je een keer met dit paard de baan rond rijdt, is het dier van jou!
Alexander loopt langzaam in de richting van de paarden. Zijn mantel doet hij af. Hij neemt de teugels over van de stalknecht en beduidt hem weg te gaan. Zacht praat Alexander met het paard en streelt het met zijn hand. Hij laat het dier zich omkeren, zodat het met zijn kop naar de zon staat. Als het dier tot rust gekomen is, springt hij op de rug van het dier. Hij blijft rustig praten en streelt het dier langs zijn hals. Eerst langzaam, dan sneller draaft Alexander met het dier de baan rond. Hij houdt stil voor zijn vader en stijgt af.
 = Philippus;
 Dat heb je knap gedaan, mijn zoon. Ik koop het dier voor je. Het is nu jouw paard. We zullen het Bucephalus noemen. Dat betekent ossekop. Zijn kop is net als de kop van een os. *(tot de*

anderen) Jullie kunnen gaan... Ik blijf hier met Alexander. (De anderen gaan af) Vader wenkt zijn zoon naar een bank. Ze lopen naar de bank en gaan er zitten.

= Philippus;

Vertel eens, mijn zoon... hoe ben je er in geslaagd om de hengst te temmen? Hoe heb jij kunnen doen, wat mijn eigen stalknechten niet konden?

= Alexander;

Het was niet moeilijk. Ik had gezien, dat het dier schrok van zijn eigen schaduw. Toen ik het met zijn hoofd naar de zon gekeerd hield, kon het de schaduw niet meer zien en werd het rustig. Bovendien was het dier bang voor de wapperende mantels van de knechten. Ik heb mijn mantel afgedaan... Het is een edel dier, vader.

= Philippus;

Het was niet moeilijk, zeg je. Hoe kan het nu, dat jij iets ziet, wat wij allemaal niet hebben gezien? We hadden het toch allemaal kunnen zien?

= Alexander;

Dat komt misschien, omdat ik meer van het paard houdt dan iemand anders. Vanaf het moment dat ik het paard zag, hield ik van het dier. Als je ergens van houdt, zie je meer, vader. Ik voelde dat dit paard bij mij hoort. Daarom zag ik meer dan alle anderen.

= Philippus;

Je hebt gelijk, mijn zoon.... Als je ergens van houdt, zie je meer!.....

Alexander, als jij volwassen bent zul je grootse daden verrichten. Je zult jezelf een koninkrijk moeten veroveren, dat groter is dan Macedonie, want Macedonie alleen is niet groot genoeg voor jou.

Beiden af

VERTELLER

Zo kreeg Alexander zijn paard Bucephalus. Dit paard zou al die jaren bij Alexander blijven en tijdens de vele veroveringstochten zijn diensten bewijzen.

Op een dag bezoekt een Perzisch gezantschap Pella. Pella is de hoofdstad van Macedonie. Koning Philippus is niet aanwezig. De jonge Alexander krijgt de taak om de hoge Perzische gezanten te ontvangen.

SCENE 4 - BEZOEK VAN EEN PERZISCH GEZANTSCHAP

Toneel; Van achter uit de zaal komt een Perzisch gezantschap. Alexander, Nearchos en Ptolemeus kijken vanaf de zijkant hoe het gezantschap langzaam door de zaal schrijdt en daarna voor het podium stil houdt. Een bediende van Olympias komt Alexander halen.

= Nearchus;

Kijk eens, Alexander! Wat een stoet mensen. Zie eens hoe ze zijn gekleed. Het lijken wel priesters.

= Alexander;

Kijk eens wat een prachtige paarden ze hebben. Zo zie je ze in onze streken niet. Het zijn dieren van een heel ander ras.

= Ptolemeus;

Ze komen waarschijnlijk uit Azie. Daar hebben ze prachtige paarden, heb ik gehoord.

= Alexander;

Ze komen vast voor mijn vader..... En hij is er niet.

= Nearchus;

Alle belangrijke personen zijn met hem mee. Nu zal je moeder ze wel moeten ontvangen.

Het gezantschap is voor het podium blijven staan. Een huissslavin komt naar Alexander.

= huissslavin;

Alexander, je moeder, Vrouwe Olympias, groet u en vraagt u de gezanten uit Perzie te verwelkomen en er voor te zorgen, dat ze onderdak krijgen.

= Alexander; (*geschrokken*)

Moet ik hen ontvangen? Maar wat moet ik dan zeggen? Waar moeten ze heen?

= huissslavin;

Dat weet jij beter dan ik. Ga nu en doe wat je moeder van je vraagt. *De slavin verdwijnt.*

= Nearchus;

Je moeder heeft je weer mooi voor haar karretje gespannen. Nu hoeft ze zelf de gezanten niet te ontvangen.

= Ptolemeus;

Misschien was ze nog niet mooi genoeg gekleed en is ze bezig haar mooiste jurk aan te trekken.

= Alexander;

Wil je ophouden zo over mijn moeder te spreken. Ze is dan wel bijzonder, maar je hoeft haar niet belachelijk te maken.

= Nearchus;

Het spijt me, hoor.

= Ptolemeus;

Ik ben blij dat ik niet in je schoenen sta. Kom mee, Nearchus. Alexander heeft nu andere dingen aan zijn hoofd. *Ze gaan af, maar blijven vanaf de zijkant toekijken.*

Alexander loopt op het gezantschap toe. Ze reageren niet op de jongen.

= Alexander;

Komt u mee... Ik zal u naar het paleis van mijn vader leiden....

= tolk (*tot de Perzen*)

Hij is de zoon van koning Philippus. Ge kunt hem gerust volgen.

Alexander leidt hen het podium op in de tuin van het paleis.

= Alexander; (*tot een aantal dienaressen, die wachtend klaar staan*)

Breng wijn voor deze heren.

= gezant 1;

Als u het niet erg vindt, zouden we liever water drinken.

= Alexander;

Zoals u wenst, heer..... Breng water voor deze heren.

De dienaressen gaan af en halen kruiken water en drinkbekers die zij ronddelen. Alexander voelt zich ondertussen helemaal niet op zijn gemak.

= Alexander;

Hebt u een goede reis gehad naar Pella?

= gezant 2;

Jawel, onze paarden zijn sterk en ze zijn heel wat gewend.

= Alexander;

U berijdt prachtige paarden. Ik zag ze, toen u ze meevoerde door de stad. Het zijn andere paarden dan die wij hebben, is het niet?

= gezant 3;

Onze paarden zijn van een ander ras dan de paarden die ik hier in uw land heb gezien. Het zijn sterke, krachtige paarden. Op deze paarden kunnen we 500 stadia afleggen tussen zonsopgang en zonsondergang. Maar we rijden ook vaak 's nachts, omdat het overdag te warm is om te reizen. We reizen langs de grote wegen, die de Grote Koning heeft laten aanleggen. Die wegen zijn wel drie keer zo breed als de wegen hier in Macedonie. Langs die grote wegen zijn halteplaatsen, om paarden te verwisselen. Dan kun je doorrijden zonder oponthoud.

= Alexander;

Hoe heet uw Grote Koning? En waar woont hij? Heeft hij ook een groot paleis, net als mijn vader?

= gezant 2;

Onze Grote Koning heet Artaxerxes. Hij is de zoon van de grote Xerxes, die vele jaren geleden Griekenland is binnengekomen en Athene heeft veroverd. Hij heeft inderdaad grote paleizen. In Babylonie, in Persepolis en Soesa, de drie grote steden van het grote rijk waarover de Grote Koning regeert.

= Alexander;

Waar liggen die grote steden? En hoe heten de landen van dat grote rijk?

= gezant 1;

De Grote Koning regeert over het land aan de monding van de Nijl. Egypte wordt dat land genoemd. En hij regeert over de landen in het gebied van de Eufraat en de Tigris, wat vroeger Babylonie heette. Ja, hij regeert zelfs over landen die nog verder naar het oosten liggen. Maar daar zijn wij nooit geweest. Geen van ons heeft alle landen van het grote rijk bezocht.

= Alexander;

Liggen er dan landen nog verder naar het oosten? Hoever liggen die landen af van de plaats waar de zon opkomt?

= gezant 1;

Dat weten wij niet. Ik geloof, dat er nog nooit een mens de plaats heeft bereikt, waar de zon opkomt. Dat is nog verder, veel verder naar het oosten. Zo ver is nog nooit een mens geweest. Maar ik kan je wel vertellen hoe ver het is naar de grens van het Grote Rijk. Als een ruiter langs de grote weg rijdt die van oost naar west gaat, en hij rijdt aan een stuk door, dan bereikt hij de grens in ongeveer 100 dagen.

= Alexander;

In 100 dagen?!? En hoe lang bent u onderweg geweest om in Macedonie te komen?

= gezant 2;

Drie dagen.

= Alexander;

En je bereikt de grens in 100 dagen?!? Wat moet dat een groot rijk zijn!!

Van achteren verschijnt plotseling Olympias, begeleid door Leonidas, haar neef en een aantal slavinnen.

= Olympias;

Ik groet de afgezanten van de Grote Koning van Azie. Olympias van Macedonie verzoekt hen haar huis te betreden.

De gezanten zijn overdonderd en beduusd door haar schoonheid en haar optreden. Ze pakken een aantal spullen en volgen de slavinnen.

= Olympias;

Zijn dat de geschenken voor koning Philippus? Wat hebt u een prachtige geschenken uitgezocht. Ik zal ze voor Philippus in ontvangst nemen.

Zij allen gaan af. Alexander blijft achter. Zijn vrienden komen naar hem toe.

= Nearchus;

Je moeder wist het gezantschap te imponeren, zeg.

= Ptolemeus;

Ze hebben je van alles verteld over het verre Oosten. Waarom heb je niks gevraagd over de meisjes uit Azie?

= Alexander;

Je weet toch net zo goed als ik, dat de vrouwen in het Oosten afgezonderd leven en een sluier dragen. De mannen spreken zelden over de vrouwen. Dat heb ik gelezen bij Herodotus.

= Ptolemeus;

Nou ja, als jij er vrede mee hebt, probeer de meisjes dan maar te leren kennen uit je boeken, Alexander.

Ze gaan af.

VERTELLER

Die avond wordt Alexander bij zijn moeder geroepen. Zij laat duidelijk merken, dat ze niet tevreden is over de manier waarop het gezantschap heeft ontvangen. Ze laat duidelijk haar onvrede blijken over Alexander en over Macedonie.

SCENE 5 - ALEXANDER BIJ ZIJN MOEDER

Toneel: Olympias in haar kamer. Alexander komt binnen.

= Alexander;

U hebt me laten roepen, moeder?

= Olympias;

Ja, ik heb je laten roepen! Wat ben jij een worm... een boekenworm!!.... Altijd met je neus in die stoffige boeken. Ik had beter een van mijn slaven de gezanten kunnen laten ontvangen.

Terwijl ze tegen Alexander uitvaart is ze bezig wild haar haar te kammen. Jij leest maar in je boeken over Achilles en de andere Trojaanse helden.... Je droomt er van om eens zelf als een Achilles te strijden... maar jij hebt net zoveel moed als een kalf..... *Ze wacht, wild haar haar kammend.* Alexander houdt zich stil, wacht af. Wat had je vanmiddag allemaal te bepraten met de Perzische gezanten?

= Alexander;

Ze hebben me verteld over hun paarden. Het zijn paarden van een heel bijzonder ras....

= Olympias;

Natuurlijk, over paarden!!! Daar hebben we de Macedonische boer weer. Daar hoor ik weer het evenbeeld van Philippus, de zoon van een paardenfokker..... Weet je, Alexander, dat de Grieken beweren, dat de voorouders van de Macedoniërs centauren waren, mannen van boven en paarden van onderen? Zelfs nu nog kun je een Macedonier niet scheiden van zijn paard.

= Alexander;

Dat zal dan wel de oorzaak zijn, dat onze ruitërij zoveel beter is dan de Griekse.

= Olympias;

Ja, onze ruitërij is beter dan de Griekse... Maar dat is ook alles, waarop we trots kunnen zijn. De Macedoniërs zijn een volk van boeren en paardenbezitters. En sinds je vader de goud- en zilvermijnen heeft veroverd zijn de Macedoniërs ook mijnwerkers geworden. En waarvoor?.... Om goud en zilver uit de heilige aarde te halen, waarmee de legers betaald kunnen worden.....

Alexander, is er onder de Macedoniërs ooit een redenaar, een wijsgeer, een echte aanvoerder geweest, die kan wedijveren met de groten uit Athene? Nee, Alexander..... Jij stamt uit een volk van boeren en herders..... Het werkelijke leven vind je in de Griekse steden.... Jij denkt het te vinden in je boeken... Alexander, je zult nog veel moeten leren voor je de grote held zult zijn, waar je van droomt..... Je kunt gaan!

Alexander verlaat de kamer van zijn moeder. Hij gaat naar de andere kant van het toneel om daar zijn lied te zingen. Olympia blijft zitten om op die plek het lied te zingen.

LIED 3 - samenzang van Alexander en zijn moeder

= Alexander;

Hoe kan mijn moeder zo spreken,
over de helden van Troje.
Zij wil niet lezen de boeken,
waarin ik helden kan vinden.

Zij leren mij hoe te leven,
luisterend steeds naar de Goden;
moedig en dapper te strijden,
steeds weer het voortouw te nemen.

= Olympias;

Hoe kan mijn zoon toch zo spreken,
over de helden van Troje.
Hij wil steeds lezen de boeken,
waarin hij helden kan vinden.

Zij leren hem hoe te leven,
luisterend steeds naar de Goden;
moedig en dapper te strijden,
steeds weer het voortouw te nemen.

= Alexander en Olympias samen (tweestemmig, dezelfde tekst)

VERTELLER

Alexander wordt ouder. Hij wordt door vele leermeesters onderricht, die zijn moeder over hem heeft aangesteld. Zijn vader ziet hij zelden, omdat die het veel te druk heeft met het voeren van oorlogen en het besturen van het land. Af en toe komt zijn vader echter naar Pella, de hoofdstad van Macedonie, om te zien hoe het met zijn zoon gaat.

SCENE 6 - ALEXANDER IN GESPREK MET ZIJN VADER

Toneel: Philippus in zijn kamer. Alexander is bij hem geroepen. Hij komt de kamer van zijn vader binnen.

= Alexander;

U hebt mij laten roepen, vader?

= Philippus;

Ja Alexander, ik heb je laten roepen. Ik wil horen hoe het met mijn zoon gaat. Vertel me eens, welk boek heeft op dit moment je bijzondere aandacht?

= Alexander;

Vader, gij weet, hoe verknocht ik ben aan het boek over de Trojaanse strijd: over Achilles, mijn grootste voorbeeld. Maar nu heb ik een ander boek gevonden, waarin een even grote held wordt beschreven. Heracles is zijn naam. Hij is een zoon van Zeus. Hij is een machtig schutter, hij doodt monsters en wilde dieren. Hij droeg een leeuwenhuid en hij trok naar gebieden, waar nog nooit een mens is geweest.

= Philippus;

Zwijg! Jij leeft van die heldenverhaaltjes. Eerst Achilles met zijn blanke wapenrusting en nu is het Heracles in een leeuwenhuid. Weet je niets wat beters te doen, dan je suf te lezen!!...

Philippus haalt een rol papier te voorschijn en werpt het Alexander toe. Hier, lees dit. Laat mij maar eens horen of je goed kunt lezen.

Lees het hardop voor. Het is de toespraak van een jonge Athener, Demosthenes. Hij is een gevierd redenaar in Athene. Men zegt, dat hij vroeger geen woord kon uitbrengen, omdat hij stotterde. Hij heeft geoefend, hard geoefend, mijn zoon!! Hij heeft met stenen in zijn mond geprobeerd de aanrollende zee te overstemmen. Dag in dag uit. En nu is hij de beste redenaar van Athene. Als je hard oefent kun je veel bereiken, mijn zoon,... als je oefent! Maar jij zit dagelijks met je hoofd in die suffe boeken...

Lees voor, wat deze Demosthenes heeft gesproken.

= Alexander;

Burgers van Athene,

Eeuwen lang heeft uw stad in vrijheid bestaan. Eeuwen lang hebben uw burgers in vrijheid geleefd. Eeuwen lang hebben wij zelf de besluiten genomen over onze stad, ons land en ons leven. Onze stad kent een lange democratische traditie. Steeds heeft het volk kunnen meebeslissen over het wel en wee van de stad. Steeds hebben wij in vrijheid onze besluiten kunnen nemen. Zouden wij dan nu onze vrijheid verkopen? Zouden wij onze vrijheid willen prijsgeven aan een tiran uit het noorden? Een tiran, die zijn macht ontleent aan zijn leger, niet aan wijsheid, niet aan inzicht. Burgers van Athene, kiest gij voor de vrijheid of voor de onderdrukking door een tiran? Zoudt gij niet liever sterven, dan uw rechten over te geven aan deze tiran? Ik verklaar, dat deze tiran onze vijand is. Alles wat hij tot nu toe deed, was hem ten voordeel en ons tot schande. Daarom... burgers van Athene,... neemt uw wapens ter hand om uw stad en uzelf te verdedigen tegen deze barbaar uit het noorden.....

= Philippus;

Dat heb je goed voorgelezen.... Je hebt met begrip gelezen.... En, wat vind je er van?

= Alexander;

Het is mooi geschreven, vader.... Maar, het gaat toch over u?

= Philippus;

Ja, Alexander, het gaat over mij. Het is een aanval op mij. Het is een van de vele Philipica's, die Demosthenes tegen mij heeft uitgesproken en op schrift gesteld. Hij is een moderne Heracles. Hij strijdt voor een goed doel; voor de democratie. Dat zou je een soort volksregering kunnen noemen. Het volk heeft de macht, niet een koning of een generaal. Dat is zijn ideaal....

Demosthenes is een geweldig redenaar, dat heb je wel kunnen horen.... Hier, lees ook dit eens. *Hij werpt de jonge een dunne reep perkament toe.* Het is een kopie.

= Alexander;

Philippus tot Demosthenes de Athener,

Groeten en een welkom te allen tijde in Pella om tot mij te spreken en in vrede terug te keren naar Athene.

= Philippus;

Dat is kort en bondig, is het niet?

= Alexander;

Ja, vader. Het is bijzonder om uw vijand op zo'n manier uit te nodigen. Het is edelmoedig en slim tegelijkertijd.

= Philippus;

Ja, mijn zoon, soms moet je slim en sluw en edelmoedig tegelijkertijd zijn.... Weet je wat Demosthenes over jou heeft gezegd? Deze grote Athener beweert dat mijn zoon een boekenwurm is, een priesterachtige doolie pier die zich begraaft onder de boeken. Wat zeg je daar van?

= Alexander;

Misschien heeft hij wel gelijk.

= Philippus;

Hij heeft gelijk!! Je leraren zeggen, dat je alles kunt lezen wat je wilt. En daar zit je nou; stinkend naar wierook met je gouden haren. Je hebt een gezicht en handen als van een meisje. In je verbeelding bestijg je de trappen van de Parnassus. Bah!! Waarom kan ik dat melkblanke vlees van jou niet verharden? Hoe wil je ooit een koning worden? Denk je soms, dat zogende kalveren in leven blijven als de kudde aan de haal gaat?...

Maar trek je niets aan van mijn woorden. Het doet mij als vader alleen zo'n pijn als ik zie hoe jij jezelf begraaft onder de boeken en als ik hoor hoe je bespot wordt door Demosthenes.....

Jongen, er moet wat veranderen.....

En ik weet ook wat!... Jij zult een nieuwe leermeester krijgen. Iemand die meer weet dan alle leermeesters die je tot nu toe hebt gehad.... Ga en laat je leermeesters hier komen. Ik wil ze vandaag nog allemaal spreken!! Zij zullen een andere taak krijgen... Jij krijgt een nieuwe leermeester: de grote Aristoteles uit Athene!!

LIED 4 - samenzang van Alexander en zijn vader

= Alexander;

Waarom kan hij niet begrijpen,
dat ik wil leren en lezen.
Ik wil niet zijn zoals vader,
hard en steeds strijdend in't leger.

Altijd is hij bij zijn leger,
moet hij regeren zijn landen.
Steeds weer moet hij bij ons weg gaan.
Nooit heeft hij aandacht voor mij.

= Philippus;

Waarom kan ik niet begrijpen,
dat hij wil leren en lezen?
Hij wil niet zijn zoals ik ben,
hard en steeds strijdend in't leger.

Altijd ben ik bij mijn leger,
moet ik regeren mijn landen.
Steeds weer moet ik bij hem weg gaan.
Zelden kan ik bij hem zijn.

= Alexander en Philippus samen (in canon, dezelfde tekst)

VERTELLER

Alexander kreeg een nieuwe leermeester: de grote Griekse filosoof en wijsgeer Aristoteles. Aristoteles was geboren in Macedonie, maar hij leefde in Athene. Athene was de belangrijkste stad van Griekenland. Aristoteles was leerling geweest van de grote denker Plato. Koning Philippus haalde nu deze grote wijsgeer Aristoteles naar Macedonie om zijn zoon te onderrichten.

In een oude tempel, een paar uur rijden van Pella, werd een laboratorium ingericht voor Aristoteles. Daar kreeg Alexander onderricht, samen met enkele van zijn jeugdvrienden. Aristoteles zelf bemoeide zich bijna niet met zijn leerlingen. Hij deed zelf onderzoek in zijn laboratorium. Hij liet het onderwijzen van de jongens over aan enkele van zijn leerlingen.

SCENE 7 - ALEXANDER WORDT ONDERRICHT DOOR LEERLINGEN VAN ARISTOTELES

Toneel: Alexander, Nearchus, Ptolemeus en enkele andere leerlingen van Aristoteles, zittend in het gras. Twee leerlingen van Aristoteles onderrichten hen. De jongens luisteren naar hen.

= leerling Aristoteles 1;

Jongens, jullie moeten goed weten, hoe Aristoteles wil werken met jullie. Ik en nog enkele andere leerlingen van hem zullen jullie onderrichten en proeven met jullie doen... 's Avonds zal Aristoteles met jullie spreken en jullie vragen beantwoorden.

= leerling Aristoteles 2;

Onthoud dit goed: Aristoteles wil geen discussie!! Tenminste niet in het begin. Jullie zullen eerst moeten leren om goed te kijken naar alles wat de Goden de mensen hebben geschonken. Eerst kijken en proberen te doorgronden wat je ziet. Je mag je niet afvragen 'waarom'. Nee... eerst kijken!! Goed kijken en zien hoe iets is!! Pas daarna mag je antwoorden zoeken op de vragen waarom het zo is en met welk doel het er is.

= leerling Aristoteles 1;

Alles wat jullie om je heen zien is een groot wonder. Probeer eerst die wonderen te zien. En door te kijken zul je ontdekken dat er nog veel meer wonderen zijn... meer dan je eerst dacht. Eerst moet je je verbazen, .. moet je vol bewondering en verwondering kijken naar de dingen. Pas dan zullen de geheimen van de natuur zich aan je openbaren.

VERTELLER

Als de zon was ondergegaan en de dag ten einde liep, kwam Aristoteles uit zijn laboratorium, waar hij gewerkt had en allerlei geheimzinnige onderzoeken en proeven had gedaan. Dan wandelde hij met zijn leerlingen door de tuin. Soms liep hij zwijgend, in gedachten verzonken. Maar soms kon hij ook plotseling blijven staan en hij stelde dan moeilijke vragen, waar zij over moesten nadenken of waar ze antwoord op moesten geven. Of hij vertelde de jongens zeer diepzinnige dingen.

SCENE 8 - ARISTOTELES EN ALEXANDER

Toneel: Aristoteles met Alexander. Het is avond en ze lopen samen op en neer, terwijl Aristoteles Alexander onderricht.

= Aristoteles;

Lang geleden geloofden de mensen, dat de goden op de Olympus woonden, de berg, die iedereen vanuit Macedonie kan zien. Maar moedige ontdekkingsreizigers hebben die berg beklommen. En zij vonden er niets dan barre rotsen en sneeuw en ijs, in plaats van de weelderige paleizen, waar de goden hun feesten vierden. Nu zegt men, dat de goden wonen op een berg bij Troje. Maar als ontdekkingsreizigers ook deze berg beklimmen, vinden ze daar misschien evenmin iets anders dan kloven en sneeuw en ijs.....

Zo is het ook met vreemde landen. Wie weet daar iets van? Wie kan zeggen welke mensen er wonen en welke steden die mensen hebben gebouwd, zolang er nog niemand is geweest?...

Daarom zeg ik je, hecht geen waarde aan verhalen, zolang je je er niet zelf van overtuigd hebt, dat ze waar zijn....

(Zij lopen, zonder te spreken)

Alexander, jij zult koning worden en veel moeten oordelen. Je hebt een helder verstand en een zuiver geweten. Dat maakt dat je oordeel goed kan zijn.... Maar onderzoek altijd eerst!! Kijk, luister, voel!! Als je dat hebt gedaan, als je weet waarover je oordeelt, dan pas kun je je oordeel geven. Als je eerst onderzoekt, en pas daarna oordeelt, zul je altijd rechtvaardig en eerlijk oordelen.

(Zij lopen weer, zonder te spreken. Zij gaan zitten op een bank)

Weet je Alexander. Je vader heeft Macedonie groot gemaakt. Hij heeft vele gebieden veroverd. Jij zult het werk van je vader voortzetten. Maar onthoud een ding: het is makkelijker om een oorlog te winnen, dan om na de oorlog de vrede te bewaren.

= Alexander;

Hoe bedoelt u dat, Aristoteles? Als je een volk hebt overwonnen, is dat volk toch ondergeschikt.

= Aristoteles;

Ja, Alexander,... dan is dat volk overwonnen en dus ondergeschikt. Maar leeft dat volk in vrede als het wordt onderdrukt? Leeft het volk in vrede als het moet leven zoals de overwinnaar dat oplegt?

Nee, Alexander! Een volk dat wordt overheerst, leeft niet in vrede. Het wacht op het moment dat het zich van zijn overheerser kan bevrijden....

Alexander,... het is makkelijk om een volk te overwinnen! Het is veel moeilijker om na een overwinning met het overwonnen volk in vrede te leven.

(Aristoteles staat op. Alexander ook)

Kom, laat ons gaan,... je hebt wel weer genoeg gehoord voor vanavond.

(Zij gaan beiden af)

VERTELLER

Alexander was geïnteresseerd in alles. Van Aristoteles en zijn leerlingen leerde hij veel: over de geschiedenis van zijn land, maar ook over de geschiedenis van andere landen. Hij wilde meer weten over verre landen en vreemde volkeren en Aristoteles vertelde hem daarover. Hij leerde over het regeren, over politiek, over het voeren van oorlogen en nog veel meer.

Plotseling kwam aan deze heerlijke leertijd een eind. Zijn vader liet Alexander overkomen en hij moest als gewone soldaat dienst doen in het leger van zijn vader. Zijn vader was van mening, dat Alexander eerst maar eens moest leren een flink soldaat te zijn. Als hij dat niet zou kunnen, zou hij ook geen goed bevelhebber kunnen worden.

Alexander was sterk en hij bleek bestand tegen de vermoeienissen en het zware leven van een soldaat.

(het volgende verhaal heel vertellend gesproken)

Op een avond was er voor Alexanders afdeling een kamp opgeslagen op het strand aan de voet van de rotsen. In het oosten ging de zon onder en kleurde de lucht rood. Een zacht windje deed het water deinen. De soldaten schoven dicht bij elkaar rond de vuren, waarvan de vlammen hoog oplaaide.

Alexander had het kamp verlaten, zoals hij wel vaker deed. Hij doolde dan rond door de bossen of - zoals nu - langs het strand. Toen hij terugkeerde was het al laat geworden. Hij liep door het kamp en kwam voorbij een paar officieren, die rond een van de vuren zaten. Hij hoorde zijn naam noemen en bleef staan om te luisteren wat er over hem werd gezegd.

SCENE 9 - VOORVAL MET HEPHAESTION

Toneel: Een aantal soldaten en officieren in een halve kring om een vuur. Onder hen - midden achter - officier Hephaestion. Van achteren komt uit de duisternis Alexander. Hij blijft achter de kring staan luisteren naar het gesprek, zonder dat Hephaestion hem ziet.

= Hephaestion;

Ik? Ik ben uit een rijk geslacht geboren. Mijn vader was een rijk koopman, maar door de handel is hij geruïneerd. Daarom heb ik mijzelf verkocht aan de koning en dien ik hem in zijn leger. Philippus is een groot veldheer, ondanks zijn manke poot en zijn blinde oog.

= officier 1;

Je dient nu onder Philippus, maar zou je ook willen dienen onder zijn zoon Alexander?

= Hephaestion;

Onder Alexander? Die melkmuil? Ik durf te wedden, dat hij nooit bevelhebber zal worden! Zelfs zijn vader, die manke bok, moet niets van hem hebben. *(De soldaten en officieren mompelen steeds afkeurend of instemmend, ze spelen mee, zonder te storen)* En zouden jullie willen dienen onder de zoon van een tovenares? Zijn moeder Olympias heeft hem geleerd om zwarte kunst te bedrijven. Zij is een heks, die hem allerlei verderfelijke kunsten heeft geleerd. Hij zit hele nachten in geheimzinnige boeken te lezen en hij zwerft alleen door de bossen. Dan ontmoet hij demonen en andere duistere wezens. Nee, onder hem zal ik niet dienen want hij zal nooit bevelhebber worden. Als Philippus er niet meer is zal het leger geen zin hebben om deze melkmuil te gehoorzamen. Dat zeg ik! Wie van jullie durft met mij hierover een weddenschap aan te gaan?

Er komt een soldaat het podium opgesneld.

= soldaat 1;

De prins? Waar is prins Alexander? De koning is gewond en wil dat Alexander bij hem komt.

= Alexander;

Ja, hier! Hier ben ik!

De soldaten en officieren springen op.

= Hephaestion;

Wel verdraaid! Dat jij nu alles moest horen, wat ik zei! Maar ik ben geen lafaard. Ik zal alles wat ik gezegd heb in je gezicht herhalen. Jij bent een melkmuil en men zegt, dat je de zoon bent van een heks, een tovenares..... Nu kan ik je alleen nog vragen, niet naar de koning te gaan om je beklag over mij te doen. Ik heb je beledigd. Ik vraag als enige gunst, dat je mijn zwaard neemt en me met mijn eigen wapen wilt doden. *(hij trekt zijn zwaard en reikt het Alexander)* Ik heb geen zin in de kriegsraad, Alexander. Dood me nu met mijn eigen zwaard!

= Alexander;

Hier, neem je zwaard terug. Ik wil je niet doden omdat je dingen hebt gezegd, die je niet zou hebben gezegd als je me beter kende.

Alexander gaat af, naar zijn gewonde vader. De soldaten en officieren gaan weer rond het vuur zitten.

SCENE 10 - PHILIPPUS BENOEMT ALEXANDER TOT REGENT OVER PELLA

Toneel: Op een bed ligt Philippus, zijn ene been met een lans gespalkt. Naast hem Parmenio en Antipater. Alexander loopt naar zijn vader.

= Alexander;

Wat is er gebeurd, vader? U bent gewond!

= Philippus;

Ja, Alexander, bij een schermutseling op de weg ben ik van mijn paard gevallen en heb iets gebroken. Nee, je hoeft mijn been niet te onderzoeken, dat hebben de geneesheren al gedaan.

= Alexander;

Maar?..

= Philippus;

Je kunt iets anders voor me doen. Wat er nu gebeurd is, betekent weer oponthoud. We zullen Pella niet terugzien voor de winter. Maar jij kunt wel teruggaan naar Pella. Onder de soldaten gaat het gerucht, dat je terug wilt! Terug naar Pella en je boeken.

= Alexander;

Van geruchten onder de soldaten weet ik niets, vader. Ik heb er met niemand over gesproken, dat ik terug wil. Maar ik zou wel terugwillen naar Pella om daar verder te studeren.

= Philippus;

Het hele kamp klets er over, tot de gewone soldaten toe. En dat geroddel doet net zo veel kwaad als de pest. Weet je wel, dat de soldaten je mogen? Ze hebben waardering voor de manier waarop je met hen optrekt en als een gewone soldaat je werk doet.

= Alexander;

Ook dat wist ik niet, vader.

= Philippus;

Het zegt veel, dat de soldaten je mogen. Het is niet makkelijk om het soldaten naar de zin te maken.

Ik denk, dat je lang genoeg als soldaat hebt gediend. Je weet nu wat een soldaat moet doen, hoe een soldaat leeft. Het wordt tijd, dat je andere dingen gaat doen....Ik ben te lang weg geweest uit Pella. Daar is niets aan te veranderen. En het zal nog een hele tijd duren voordat ik er weer terugkom. Daarom, Alexander, wil ik je het volgende vragen: zou jij naar Pella willen om daar in mijn plaats te regeren, terwijl ik bij het leger ben?

= Alexander;

Maar vader, ik ben nog zo jong, ik wil nog zoveel leren voordat ik.....

= Philippus;

Ik meen het in ernst, mijn zoon. Jij gaat terug naar Pella om in mijn plaats te regeren. Begraaf je niet in een geleerdenkamertje onder de boeken. Ga terug en vertegenwoordig mij in Pella!

Tot Parmenio en Antipater;

Gedurende mijn afwezigheid in Pella is Alexander aangesteld als regent in Pella. Dat moet worden bekend gemaakt onder het volk.

= Alexander;

Maar vader, wat voor bevoegdheden heb ik dan? Wat verwacht u van mij? Wat moet ik doen? *Philippus geeft hem zijn ring met het zegel er op.*

= Philippus;

Neem deze ring. Je krijgt volledige bevoegdheid. Je kunt betalingen doen, brieven ondertekenen. Maar wees op je hoede met het geven van beloften. Vraag mij niet wat je moet doen! Je moet niets! Vraag je steeds af wat je kunt! Vraag jezelf af welke mogelijkheden jij hebt! En neem dan de beste beslissing!...

Alexander, heeft het me niet een karrevracht vol goud gekost om Aristoteles tot je leermeester te krijgen? Raadpleeg hem! Hij weet veel over politiek. En stel een militaire raadgever aan -

neem Antipater!.... Je hebt ook een escorte nodig. Neem een regiment soldaten, die je zullen beschermen.

Ga dan.....*Zijn vader steekt zijn hand uit naar Alexander. Alexander schudt zijn vader de hand.*

Vaarwel, mijn zoon. Wij zien elkaar weer in Pella.

Alexander gaat af. Hij gaat terug naar de soldaten van het begin.

SCENE 11 - ALEXANDER BENOEMT HEPHAESTION

Toneel: Dezelfde soldaten en officieren als in het begin.

= Alexander;

Hephaestion, ik wil je spreken.

= Hephaestion;

Heb je je bedacht?

= Alexander;

Ja, ik heb nagedacht over wat er gebeurde..... Hephaestion, ik ga terug naar Pella en zal daar regeren in mijn vaders naam. Ik neem een regiment soldaten mee. Ik weet, dat jij de kracht hebt van Heracles. Ik weet, dat je opgewekt en goedlachs bent als Dionysos. Ik weet dat je een goed en moedig officier bent..... Ik wil je vragen om aanvoerder te zijn van mijn escorte.

= Hephaestion;

Ik aanvoerder van uw soldaten? En dat na wat er nog geen half uur geleden gebeurde?

= Alexander;

Ja. Jij wordt de aanvoerder van mijn soldaten als je dat wilt.

= Hephaestion;

Hoe hebben de goden het zo kunnen beschikken? Wie of wat de goden ook zijn, wij zijn hun slaven en overgeleverd aan hun grillen... Hoe is het mogelijk??.. Eerst ben ik een beschuldigde, die vraagt om gedood te worden en nog geen half uur later word ik aanvoerder van de prinselijke escorte. Als dat geen godenwonder is, noem mij dan eens een betere.... Alexander, ik word aanvoerder van jouw soldaten!

Allen af.

VERTELLER

Koning Philippus veroverde met zijn leger alle stadstaten van Griekenland, op Sparta na. Philippus heerste nu over dit hele gebied: Macedonie en het grootste deel van Griekenland (*Hij wijst het aan*). Philippus was van plan om samen met zijn Griekse bondgenoten naar Klein-Azië te trekken om daar de Perzen aan te vallen. Die droom zou echter niet door Philippus verwezenlijkt worden.

Toen Alexander twintig jaar oud was, werd zijn vader, koning Philippus, vermoord.

De Griekse staten, die door Philippus waren veroverd, probeerden zich direct na de dood van de koning los te maken van de overheersing door Macedonie. Zij meenden, dat de jonge Alexander niet in staat zou zijn de leiding van het leger over te nemen en zij kwamen in opstand.

Alexander wordt tot nieuwe koning gekroond. Hij neemt alle taken van zijn vader over. Een van de eerste taken die hij op zich neemt, is het heroveren van de heerschappij over de Griekse staten. Hij trekt met zijn legers naar het zuiden en slaat het beleg rond de stad Thebe. De stad wordt veroverd en de soldaten krijgen toestemming om te roven en te plunderen. Om een voorbeeld aan de andere Griekse steden te stellen wordt de stad totaal verwoest en worden de bewoners als slaven weggevoerd. Maar Alexander spaart de tempels en ook het huis van een door hem geliefd dichter wordt gespaard. En een moedige Thebaanse vrouw met haar twee kinderen krijgt van Alexander de vrijheid.

SCENE 12 - ALEXANDER GEEFT THEBAANSE VROUW DE VRIJHEID

Toneel: Alexander, temidden van een aantal officieren. Aan de zijkant een aantal gevangenen, die worden opgebracht.

= Alexander;

Wie is die goed geklede vrouw tussen de gevangenen. Die vrouw met die twee kinderen.

= Parmenio;

Zij heeft een van onze officieren vermoord.

= Alexander;

Laat haar hier komen.

Parmenio haalt de vrouw en brengt haar voor Alexander.

= Alexander; *(tot de vrouw sprekend)*

Gij hebt een van onze officieren vermoord?

= Thebaanse vrouw;

Ja, ik heb een van uw officieren vermoord. Hij verdiende het niet langer te leven, na wat hij met mij had gedaan. Het was een Thracische barbaar.

= Alexander;

Vertelt u dan eens, wat deze officier heeft gedaan.

= Thebaanse vrouw;

Hij drong met zijn soldaten mijn huis binnen. Terwijl de soldaten mijn bezittingen plunderden, vergreep deze Thracische barbaar zich aan mij. Daarna wilde hij mijn geld en mijn juwelen. Ik heb hem naar de put in de tuin geleid. Ik zei hem, dat daarin mijn juwelen verborgen waren. Toen hij zich over de rand boog om de kostbaarheden te zoeken, heb ik hem in de put geduwd en hem daarna met stenen gedood.

= Alexander;

Wie bent u?

= Thebaanse vrouw; *(trots sprekend)*

Ik ben Timokleia, de zuster van Theagenes, die tegen u streed Bij Chaeronea. Hij is in die strijd gesneuveld voor de vrijheid van Griekenland. Ook ik zal nu de dood vinden voor de vrijheid van Griekenland.

= Alexander; *(vol bewondering voor de moed van deze vrouw)*

Gij hebt goed gesproken.... En ik begrijp, waarom gij zo hebt gehandeld....

(tot de officieren) Is het onrechtvaardig wat zij heeft gedaan? *(zij mompelen ontkennend)* Wie had niet hetzelfde gedaan in haar positie?!? *(Opnieuw gemompel)*....Laat haar vrij. Geleid haar met haar kinderen door onze linies.

Zij gaan allen af.

VERTELLER

Als de Griekse staten zich weer hebben aangesloten bij Alexander, wordt de jonge Alexander de onbetwiste leider van de Griekse staten. Nu besluit Alexander het plan van zijn vader tot uitvoer te brengen: ze zullen het Grote Perzische Rijk binnenvallen.

Met vijfendertigduizend man trok hij de Dardanellen over. Bij de rivier de Granicus ontmoetten de twee legers elkaar.

SCENE 13 - STRIJD TUSSEN MACEDONIERS EN PERZEN

Toneel: Alexander en enkele van zijn officieren komen op. Ze zien aan de overkant van de rivier het kamp van de Perzen. Aan de overkant staan een aantal Perzische ruiters en er achter Grieks geklede soldaten (huurlingen). De Macedonische ruiterij en soldaten komen later ook op.

= Parmenio;

Daar, Alexander,... daar, aan de overkant van deze wilde rivier hebben de Perzen hun kamp opgeslagen.

= Alexander;

Ja, ze hebben een mooi kamp ingericht. Kijk eens wat een prachtige paarden ze hebben.... Wij moeten ons kamp aan deze oever van de rivier inrichten. *(tot een van de soldaten)* Laat de soldaten rust houden en aan deze oever een kamp inrichten.... *(tot Parmenio)* Ze zullen ons vast niet zo snel hebben verwacht.... Dat daar aan de overkant is een mooie plek voor een kamp, maar een slechte plek om een strijd te leveren.... Ze hebben daar op de andere oever beslist te weinig bewegingsvrijheid.... Dat zou ze nog wel eens op kunnen breken. We moeten ze zo snel mogelijk aanvallen, voordat ze wegtrekken naar de vlakte...

= Parmenio;

Wil je ze hier aanvallen?? Maar we kunnen toch niet door die rivier heen?!? Kijk eens hoe breed de rivier is, hoe snel ze stroomt en hoe wild ze voortraast.

=Hephastion;

Kijk, ze hebben ons gezien. Er komen er een paar naar de oever van de rivier....

Er komen een aantal Perzische soldaten naar de andere oever van de rivier. Ze gaan staan roepen en schreeuwen.

=Perzische soldaat 1;

Zeg, volk uit Macedonie? Door wie worden jullie betaald om hier tegen ons te vechten? Of worden jullie niet betaald?

=Perzische soldaat 2;

Hebben jullie altijd van die mooie rokjes aan? Jullie lijken wel vrouwen.

=Perzische soldaat 3;

Als jullie zin hebben, moet je door de rivier heen komen, dan zullen we jullie een Perzische kling laten voelen.

=Perzische soldaat 4;

Hebben jullie een fijne reis gehad? Veel verder zullen jullie niet komen. Daar zal het leger van de Grote Koning wel voor zorgen.

= Parmenio;

Luister niet naar die scheldwoorden, Alexander. Laat je er niet door opjatten. Kijk eens hoe wild en breed de rivier is. Daar komen we nooit overheen. De Granicus is een verraderlijke stroom. Op sommige plekken is ze diep. We zouden de orde onder de soldaten verliezen als we de rivier doortrekken en aan de overkant tegen de oever moeten opklimmen....

Alles wat we moeten doen is juist niets doen!! We blijven hier kamperen tot ze wegtrekken, dan kunnen we zonder verliezen de rivier oversteken.

= Alexander;

Ze verwachten niet dat we zullen aanvallen. We zullen ze overrompelen, als we nu aanvallen. Dat is in ons voordeel.

= Parmenio;

Maar Alexander!! Kijk eens met hoevelen ze zijn! Vooraan zie je de ruiters met hun paarden, achter tegen de heuvelrug staan ruiters opgesteld met bogen. En daar rechts zie ik een grote groep Griekse speerdragers, huursoldaten in dienst van de Grote Koning. Ze zijn wel niet

opgesteld voor de strijd, maar ze zullen heel snel een phalanx vormen, als wij de rivier in gaan om hem over te steken.

= Alexander;

En toch wil ik vandaag de aanval nog inzetten! We gaan met de ruitery de rivier over en vallen de Perzen in het midden aan. Ze zijn met zovelen, dat ze niet de ruimte hebben om vrij te vechten.

Philotas, zorg dat de ruitery klaar staat. Ik ga jullie voor door de rivier. Jullie volgen mij. Parmenio en Hephaision, jullie houden de soldaten gereed om te volgen. Boogschutters zorgen voor dekking door de vijand te bestoken met pijlen. Breng me een vers paard. Dit keer zal ik niet strijden op Bucephalus. Het dier heeft rust nodig! *Alexander springt op het paard, dat hem wordt gebracht. Vooruit! Volg mij!!*

Tijdens het koorspreken wordt de strijd geleverd tussen de Perzen en de Macedoniërs. Dat wat wordt gesproken, gebeurt op het podium.

KOOR

Daar ging de held Alexander,
stortte zich in't woeste water.
Ruiters, zij volgden hun leider,
hun wapens en schilden geheven.
Opspattend water verblindde,
speren en pijlen verwondde.
Glijdend en struik'lend zij klommen
omhoog tegen d'andere oever.
Daar stonden Perzische ruiters,
gewapend met speren en zwaarden.
Paarden en mannen zij vielen,
gewond door de wapens der Perzen.
Voort ging nog steeds Alexander,
omringd door zijn dapperste strijders.
Zwaar werd hij tweemaal getroffen:
een speer drong zich dwars door zijn borststuk.
De dood zou hij hebben gevonden,
maar Cleitus, zijn lijfwacht, beschermde
de koning met zwaard en met schild.
Gedood werd het paard, dat hij mende.
Zijn ridders, zij streden als helden,
beschermend hun koning en leider.
Soldaten bereikten het slagveld,
wadend door water en modder.
Schutters bestookten de vijand,
zij gaven de mannen zo dekking.
Weg vluchtten nu alle Perzen.
Darius vluchtte als eerste.
De strijd was nu weldra ten einde.
Levend gaven zich over,
hun wapens zij wierpen ter aarde.

Enkele Perzen vluchten weg, anderen werpen hun wapens neer en geven zich over. Ze worden door soldaten van Alexander weggevoerd. Alexander keert terug naar de eigen oever (het toneel) en staat daar omringd door zijn officieren.

= Alexander;

Ik dank jullie voor jullie geweldige inzet en moed. Het heeft ons de overwinning gebracht!!

= Philotas;

We hebben deze strijd gewonnen, Alexander, maar het heeft vele levens gekost. Enkele honderden ridders hebben hier hun graf gevonden!

= Parmenio;

Je hebt een te groot risico genomen, Alexander. Deze strijd heeft te veel levens gekost.... Het is goed, dat je zo heldhaftig de mannen bent voorgedaan. Dat gaf ze moed en wees de richting.

=Hephastion;

Maar je hebt jezelf ook in gevaar gebracht! Het is moedig om de mannen voor te gaan, maar als je gedood zou zijn hadden we de strijd verloren. De goden zijn je zeer goed gezind, want tot tweemaal toe ben je aan de dood ontsnapt.

= Alexander;

Mannen, jullie hebben gelijk. Misschien was het risico dat ik nam te groot. Maar ik heb het risico genomen en het heeft ons de overwinning gebracht. Wie niet waagt, die niet wint, zegt het spreekwoord. Ik heb gewaagd en het heeft ons de winst gebracht.... Maar het spijt me echt, dat we zoveel van onze mannen hebben verloren in deze strijd.

Zij gaan af

VERTELLER

Die avond sprak Alexander zijn mannen toe. Zij zaten samen rond de kampvuren en kwamen bij van de geleverde strijd. Ze waren bezig hun wonden te verzorgen of hun wapens te herstellen. Ze spraken over de overwinning die ze hadden behaald en over de vrienden, die in de strijd gevallen waren.

SCENE 14 - EERSTE TOESPRAAK TOT DE SOLDATEN

Die avond sprak Alexander de mannen toe, die gezeten rond de vuren bijkwamen van de geleverde strijd. Af en toe juichen ze Alexander toe, soms mompelen ze instemmend.

= Alexander;

Mannen, jullie hebben je kranig geweeerd in deze moeilijke strijd. Helaas hebben velen van ons de dood gevonden. Wij zullen morgen de gevallen soldaten begraven in hun volle wapenrusting. Wij zullen offervuren voor hen branden. Er zal een groot offeraltaar worden opgericht op het slagveld. Er zullen grote beelden naast komen te staan van enkele gevallen helden. De beeldhouwer Lysippus, die met ons is meegetrokken, zal deze beeldhouwwerken maken.... De gezinnen van de gevallen helden zullen worden vrijgesteld van het betalen van de tienden van de oogst. Zij zullen deze belasting niet meer hoeven te betalen. Een deel van de buit, die we hebben gemaakt, zal naar Athene worden gezonden. 300 wapenrustingen zullen er naar Athene worden gebracht om daar in het Parthenon te worden opgesteld.

Mannen, we hebben deze strijd gewonnen! De Perzische koning is op de vlucht! Maar we staan nog maar aan het begin van onze zegetocht. Wij zullen verder gaan!! Eerst zullen we de Griekse steden aan de kust van Klein-Azie bevrijden. Maar voordat we verder trekken zullen we de goden en de gevallen helden eer bewijzen. Morgen zullen de offervuren hoog opblazen!! Mannen, bedankt, dat jullie mij volgden!!

Alexander gaat af.

**LIED 5 - lied over de verovering van de Griekse kuststeden,
gezongen door het koor (tweestemmig)**

= koor;

Hoog laaiden op offervuren,
Dank werd getoond aan de Goden.
Helden, zij werden begraven,
Eer werd de helden bewezen.

Toen trokken zij naar het zuiden,
Steden der Grieken bevrijdend.
Zij werden vriend'lijk ontvangen:
Strijd werd er zelden geleverd.

Zij werden nu vrije steden,
Maar wel bestuurd democratisch.
Zij dienden nu Alexander.
Hij werd nu hun Grote Koning.

VERTELLER

Alexander trok met zijn legers langs de kust van Klein-Azie. Hij bevrijdde veel steden. Daarna trok hij met zijn legers de binnenlanden van Klein-Azie in.

In Gordium werd aan Alexander in de tempel een wagen getoond met een onontwarbare knoop. Een orakel had voorspeld, dat wie de knoop zou losmaken, zou heersen over heel Azie. Alexander zag de knoop en begreep, dat die niet uit de knoop gehaald kon worden. Hij trok zijn zwaard en sloeg de knoop met een slag doormidden. Aan Alexander hebben we de zegswijze te danken: "Hij heeft de knoop doorgehakt". Dat zeggen we nog steeds als iemand een moeilijk probleem oplost of als iemand een moeilijke beslissing neemt.

Alexander trok verder door Klein-Azie, op zoek naar het leger van de Perzen.

Tijdens deze zoektocht wordt Alexander ziek.

SCENE 15 - ZIEKTE VAN ALEXANDER

Toneel: Aan de zijkant van het podium de tent van Alexander. Alexander op zijn rustbed. Een geneesheer naast zijn bed.

Op het podium enkele officieren, die met elkaar de ziekte van Alexander bespreken. Daar in de buurt een groepje soldaten (op de achtergrond).

= Philotas ;

Alexander is zwaar ziek, hij heeft hoge koorts. Hij ligt nu al enkele dagen te bed.

= Parmenio;

Alexander heeft zichzelf te veel gegeven. Hij heeft dagen achter elkaar de opmars geleid. Hij moet meer rust nemen.

= 2e officier;

Het is waarschijnlijk de ziekte die hier veel voorkomt. Een aantal soldaten heeft het ook.

= Philotas ;

Maar het kan ook zijn, dat hij vergiftigd is. Hij heeft niet alleen koorts, maar ook hevige krampen in zijn buik.

Een geneesheer komt uit de tent van Alexander

= Parmenio;

En? Hoe is het met Alexander?

= geneesheer;

Het gaat niet vooruit. Hij heeft nog steeds de koorts en de krampen zijn ook niet weg. Ik weet niet wat de oorzaak is van deze ziekte.

Alexander roept vanuit zijn tent

= Alexander;

Parmenio!

Parmenio gaat de tent van Alexander binnen

= Parmenio;

Hier ben ik heer. Wat kan ik voor u doen?

= Alexander;

Ik heb gehoord dat er een genezer onder de soldaten is. Hij heet Philippus van Arcarnia. Ga hem halen.

= Parmenio;

Ja heer, ik zal hem laten zoeken.

Parmenio verlaat de tent van Alexander en stuurt soldaten weg om de genezer te zoeken.

Jij, en jij, en jij; ga op zoek naar een genezer die zich Philippus van Arcarnia laat noemen. En als je hem hebt gevonden breng hem dan onmiddellijk hier.

Sprekend tot de andere officieren

Kennen jullie deze Philippus van Arcarnia? *Ze antwoorden en knikken ontkennend.* Ik denk, dat Alexander hem zal vragen om hem te genezen.

Een van de soldaten komt op met Philippus van Arcarnia

= 1e soldaat;

Ik heb hem gevonden, heer. Dit is Philippus van Arcarnia, de genezer.

Parmenio gaat de tent van Alexander in

Alexander, ik heb de geneesheer Philippus van Arcarnia laten komen. Wilt gij hem nu ontvangen?

= Alexander;

Laat hem binnen.

Parmenio laat Philippus bij Alexander. Hij gaat zelf naar de andere officieren. Philippus onderzoekt ondertussen Alexander.

= Parmenio;

Jullie kennen deze man niet? *Zij antwoorden ontkennend.* Ik zal eens navraag laten doen wat voor een man dit is.

Parmenio gaat af. De officieren gaan zitten.

= Philippus

Heer, gij hebt de ziekte die in deze streken vaak voorkomt. Ik kan u genezen. Ik zal u een drank geven, die er voor zorgt, dat alles wat gij nu in uw lichaam hebt, er uit spoelt. Het is niet plezierig, maar het zal u genezing brengen. Als gij mij toestemming geeft, ga ik nu om de drank te bereiden.

= Alexander;

Ga! En maak de drank opdat ik weer gezond zal zijn en mijn soldaten kan aanvoeren in de strijd tegen de Perzen.

Philippus gaat af. Direct daarna komt Parmenio weer op. De officieren staan op.

= Parmenio;

Waar is die Philippus?

= Philotas ;

Hij heeft zojuist de tent van Alexander verlaten.

= Parmenio;

Luister. Ik heb gehoord, dat Philippus niet te vertrouwen is. Ik heb horen zeggen, dat het een spion van de Perzen is. Ik zal Alexander moeten waarschuwen. Ik heb een kort briefje voor hem geschreven. Wil jij hem dit overhandigen. Er staat in, wat ik heb gehoord over Philippus. Alexander zal dan zelf moeten beslissen of hij zich door deze arts wil laten behandelen.

De officier neemt de brief van Parmenio en gaat er mee naar Alexander.

= 2e officier;

Heer, ik kom u een brief brengen van Parmenio. Hij vraagt of u hem direct wilt lezen.

= Alexander;

Dank je wel, Demartus. Ik zal de brief direct lezen. *Alexander neemt de brief en leest hem. Tot de officier; Je kunt gaan. De officier gaat. Alexander leest de brief nog eens en legt hem dan onder zijn kussen.*

Philippus komt op. Hij draagt een flesje met een drank. Hij gaat de tent van Alexander binnen.

= Parmenio;

Je hebt Alexander de brief toch laten lezen? *De officier knikt.* Hij had een drank bij zich. Hij wil Alexander vergiftigen.

Ze wachten vol spanning af wat er gaat gebeuren.

= Philippus;

Heer, hier heb ik het medicijn, dat u weer gezond zal maken. Mag ik uw drinkbeker hiermee vullen?

Alexander knikt hem toe en neemt daarna de brief van onder zijn kussen.

= Alexander;

Moet ik deze hele beker leegdrinken? *Philippus knikt.* Lees deze brief. Ik ontving hem van een van mijn officieren. *Hij geeft de brief aan Philippus als hij de beker van hem aanneemt.*

Alexander drinkt uit de beker, terwijl Philippus de brief leest.

= Philippus;

Dus zo denken de Macedoniërs over mij..... Heer, als u mijn voorschriften opvolgt, zult u beter worden.

= Alexander;

Ik ben je dank verschuldigd, Philippus. Maak me weer gezond. Ik heb vertrouwen in je.

Philippus gaat af, nagekeken door de officieren. Parmenio gaat direct de tent van Alexander binnen.

= Parmenio;

Alexander, leef je nog? Wat heeft hij je gegeven?

= Alexander;

Parmenio, waar is je vertrouwen? Philippus gaf me een drank, die mij zal genezen. Ik heb de drank gedronken! Ik zal weer beter worden.

VERTELLER

De twee legers ontmoeten elkaar bij de plaats Issus. Die plaats ligt hier. *(Hij wijst het aan)*

De plaats waar werd gestreden is opnieuw in het voordeel van Alexander. Het Perzische leger en de Perzische ruiters hebben geen enkele ruimte om te manoeuvreren tussen de bergen aan de ene kant en de zee aan de andere kant. Het leger van Alexander is veel wendbaarder en door zeer goede en snelle bewegingen weten zij de Perzen in het nauw te drijven. De Grote Koning Darius is bang, dat hij opnieuw een nederlaag zal leiden en hij slaat voor de tweede keer op de vlucht. Als de Perzische soldaten zien dat hun koning op de vlucht slaat, raakt het hele Perzische leger in grote wanorde. Zij vluchten of worden door de legers van Alexander gevangen genomen.

(Het gordijn gaat open)

Als Alexander en zijn soldaten het kamp van de Perzen in bezit nemen, vinden ze in de prachtige tent van de Grote Koning gedekte tafels, met daarop heerlijke spijsen op gouden en zilveren schalen. *(Hij loopt naar de gedekte tafels op het podium en wijst de heerlijkheden aan)* Alles was al in gereedheid gebracht voor een feestelijk maal ter ere van de overwinning. Maar niet koning Darius en zijn officieren zullen genieten van de heerlijkheden. Nee, niet de Perzen, maar Alexander en zijn officieren zullen deze gedekte tafel eer aandoen.

SCENE 16 - IN HET KAMP VAN DE OVERWONNEN PERZEN

Toneel: Een aantal tafels met daarop allerlei heerlijkheden. Alexander en een aantal officieren komen binnen.

= Parmenio;

Alexander, hier is de tent van Darius. Alles staat klaar voor een feestelijke maaltijd.

= Nearchus;

Koning Darius had zeker verwacht de overwinning te kunnen vieren aan deze gedekte tafels. Kijk eens naar al het heerlijks wat hier staat.

= Alexander;

Wat een overdaad! Zoveel heerlijkheden heb ik nog niet bij elkaar gezien. Hier staat genoeg voor alle officieren. Soldaten, neem de helft hiervan en breng het naar de andere officieren. Zij zullen ook genieten van deze lekkernijen. *Enkele soldaten brengen een deel van het voedsel weg.*

Komt u aan tafel, wij zullen genieten van de lekkernijen die bedoeld waren voor Darius, de koning die nu op de vlucht is.

Zij gaan allen aan de tafels zitten, heffen hun bekers en eten van de lekkernijen terwijl zij spottend spreken over de strijd met de Perzen.

= Parmenio;

Alexander, gij hebt de Grote Koning, hij die heerst over de landen der Aarde, op de vlucht gejaagd. Op u drink ik deze beker leeg.

= Nearchus;

Hij ging er vandoor op een van de paarden van zijn ruitery. Alles heeft hij achtergelaten. Kijk eens naar al deze rijkdommen! Alles behoort nu aan ons.

= Antipater;

Dit hele kamp is nu van ons. Hebben jullie gezien dat er in alle tenten tapijten liggen? En alles hier ligt op gouden en zilveren schalen!

= Officier I;

En hebben jullie gezien dat er allerlei slavinnen in het kamp zijn achtergebleven. Mooie Syrische meisjes, slank als de dennen in Macedonie, en vrouwen uit het verre zuiden met een donkere huid en diep zwarte haren. De Perzen voerden vrouwen en meisjes uit alle delen van hun rijk met zich mee.

Er klinkt vrouwengehuil, klagend en huilend.

= Alexander;

Wat is dat? Waar komt dat vrouwengehuil vandaan?

= Nearchus;

Het komt uit de tent, die hier vlak naast staat. Het is de tent, waarin de vrouwen van de Grote Koning wonen.

= Alexander;

Zijn de vrouwen van koning Darius in dit kamp?

= Nearchus;

Ja, Alexander. De Grote Koning voerde ze altijd met zich mee. Niet alleen zijn eigen vrouw, maar ook zijn moeder en zijn twee dochters.

= Alexander;

Laat ze onmiddellijk hier brengen.

De vrouwen worden binnengebracht. Zij buigen voor Alexander.

Vertelt u mij, waarom gij zo klagend hilde.

= Statira; (*vrouw van Darius*)

Wij zagen hoe het schild en de boog van Darius werden binnengebracht. Nu weten wij zeker, dat hij in de strijd de dood heeft gevonden.

= Alexander;

Alles wat ik van Darius bezit is zijn schild en zijn boog, en alles wat ik hier in dit kamp heb buit gemaakt. Darius, uw man en zoon en jullie vader, is in leven. Hij is gevlucht op een paard van de ruitery. Met hem zijn veel van de soldaten gevlucht. Gij hoeft dus niet te wenen om de dood van hem. Hij leeft nog.

= Sisygambis; (*moeder van Darius*)

Grote koning Alexander, zeg ons, wat zal ons lot zijn? Wat gaat er met ons gebeuren?

= Alexander;

Er zal voor u niets veranderen. Gij zult meetrokken met mijn legers zoals gij dat hebt gedaan met het leger van de Grote Koning. Hebt gij bedienden?

= Sisygambis;

Ja, heer. Onze bedienden zijn in onze tent.

= Alexander;

Gij zult uw bedienden behouden. Zij zullen u verzorgen tijdens de verdere reis.

Tot de officieren sprekend;

Deze vrouwen en haar bedienden zullen in vrijheid in ons kamp blijven. Zij mogen het kamp niet verlaten. Zij zullen meetrokken op onze verdere tocht. Niemand zal hen lastig vallen. Zij zullen benaderd worden met inachtneming van de voorschriften zoals die gelden aan het hof van de Perzen.

= Philotas ;

Maar Alexander,... betekent dat, dat wij hun tent niet mogen binnengaan? De Perzen zonderen hun vrouwen af en mannen mogen niet in de vrouwenverblijven binnenkomen.

= Alexander;

Dat heb je goed begrepen. Wij zullen de vrouwen die we hebben verkregen door deze overwinning met rust laten. Geen van ons zal deze vrouwen ook maar een haar krenken.

= Statira;

Machtige koning, wij zijn u dankbaar voor zoveel edelmoedigheid.

Zij buigen en gaan af.

VERTELLER

Alexander trekt nu met zijn leger langs de kust van de Middellandse zee naar het zuiden. (*Hij wijst aan op de kaart*) Alle kuststeden geven zich over. Alleen de stad Tyrus biedt verzet. Na zes maanden krijgt Alexander ook deze stad, die was gelegen op een klein eiland voor de kust, op de knieën. Daarna trekt hij verder naar Egypte. Daar wordt hij als een bevrijder binnengehaald. Hij wordt door de Egyptenaren tot Farao gekroond van heel Egypte. De priesters in Egypte begroeten Alexander als de zoon van Ammon, een van de Egyptische goden.

Aan de monding van de Nijl sticht Alexander een nieuwe stad: Alexandrië. (*Hij wijst het aan*) Deze nieuwe stad wordt niet alleen een grote havenstad, het wordt ook een stad, waar wetenschap, kunst en religie een belangrijke plaats krijgen. Alexander laat een bibliotheek, een universiteit en een sterrenkundig observatorium bouwen. Daarnaast ook een stadion en natuurlijk een grote tempel. De stad zal uitgroeien tot een van de belangrijkste steden in het middellandse zeegebied.

Nadat Egypte zich onder Alexanders heerschappij had geschaard, trokken de legers verder om de grote Perzische steden te veroveren.

Bijna een jaar later vindt de volgende slag plaats tussen de legers van Alexander en de Grote Koning Darius. En opnieuw weet Alexander zijn legers naar de overwinning te voeren. Koning Darius was ook dit keer op de vlucht geslagen om zijn leven te redden.

Nu lag de weg open naar de steden Babylon, Soesa en Persepolis. Hier ligt Babylon,...*(hij wijst steeds aan)*, hier ligt Soesa,... en hier Persepolis. De drie steden werden door Alexander ingenomen.

Hij toonde zich een verstandig overwinnaar: alle plaatselijke gewoonten werden in ere hersteld en hij benoemde Perzische edelen tot gouverneurs van de overwonnen steden. Aristoteles had hem geleerd, dat vrede stichten nog moeilijker was dan oorlog voeren. Daarom benoemde hij Perzische gouverneurs en respecteerte hij de gebruiken en de gewoonten van de Perzen. Alexander toonde zich zeer geïnteresseerd in de Perzische Goden en bracht hen offers. Hij kleepte zich in Perzische kleding en liet zich door de Perzen groeten zoals dat bij de Perzen gebruikelijk was.

In Persepolis werden de schatkamers van de Grote Koning buit gemaakt en het paleis van de Grote Perzische Koningen werd in bezit genomen. In dit paleis vierde Alexander met zijn officieren een groot feest ter ere van de overwinningen.

SCENE 17 - FEEST IN HET PALEIS VAN KONING DARIUS

Toneel: de grote zaal van het paleis van koning Darius. In het midden een grote troon (de troon van Darius). In de zaal vele officieren en soldaten met hun vrouwen. Alexander komt binnen, toegejuicht door allen.

= Gasten; *(door elkaar roepend)*

Leve Alexander. Leve de Grote Koning. Hoera voor onze koning. Leve de held, die ons leidde *(etc.)*

= Alexander; *(loopt tot voor de troon en heft zijn handen. Het wordt stil)*

Heb dank, gij die allen gekomen zijt om de overwinning te vieren. Wij hebben veroverd Persepolis, de stad van koning Darius. En dit is de troon van koning Darius..... Ik zal de troon gaan bestijgen, die alle grote Perzische koningen heeft gedragen..... *(Alexander bestijgt de troon en gaat er op zitten. Er breekt een luid gejuich los)*

= Gasten; *(door elkaar roepend)*

Leve Alexander. Leve de Grote Koning. Hoera voor onze koning. Leve de held, die ons leidde *(etc.)*

= Alexander; *(gaat staan en heft zijn handen. Het wordt stil)*

Gij allen hebt mee geholpen om deze overwinning te behalen. Moedig en dapper hebben jullie gestreden. Maar niet alleen wij streden.... Velen, die met ons hebben gestreden, kunnen er nu niet bij zijn. Zij zijn gevallen in de strijd die we hebben gevoerd om hier te komen. Laat ons de helden niet vergeten, die zijn gesneuveld in de veldslagen, die wij hebben geleverd..... En laat ons niet vergeten, dat wij de Goden dankbaar moeten zijn. Zij hebben ons steeds geholpen. Zonder hun hulp hadden wij nooit hier dit feest kunnen vieren.... Ter ere van de Goden pleng ik deze wijn..... *(Alexander plengt wijn op de vloer)*

Laat ons dan nu feesten... feesten en drinken.... *(Een gejuich onder de gasten) (Tot de dienststers) Vul de bekers, laat de wijn rijkelijk stromen. (De dienststers, die klaar stonden met kruiken, vullen de bekers der gasten.)*

Laat ons drinken op de overwinning en op de overwinningen, die nog zullen volgen..... *(Allen drinken.....)*

En laat ons nu dansen.... *(tot de muzikanten)* Muzikanten, laat ons eens wat horen. Wij willen dansen!!

(De muzikanten zetten een lied in, de gasten en Alexander gaan klaar staan om te dansen. Ze dansen samen.)

(Als de dans uit is, dansen alleen Alexander en een van de vrouwen door. De anderen staan rond hen en zingen het lied).

**LIED 6 - lied over de overwinning van de Perzische steden,
gezongen door de spelers (tweestemmig, later in kanon)**

Wij hebben nu overwonnen,
Al wat de Perzen bezaten.
Groot zijn de Perzische schatten,
Die wij nu hebben gewonnen.

Darius moest voor ons vluchten.
Maar eens zal hij voor ons buigen.
Weer is de held Alexander,
Hij, die regeert over velen.

Laat ons dit feest daarom vieren.
Drinken op wat wij verkregen.
Groot is de held Alexander,
Hij is de Grotere Koning.

SCENE 18 - DE BRAND VAN HET PALEIS VAN KONING DARIUS

Toneel: hetzelfde als boven

(Thais, een Atheense, de geliefde van Ptolemeus, stapt naar voren en neemt het woord)

= Thais;

Wij vrouwen, hebben vele ontberingen doorstaan. Steeds trokken wij mee met het leger van onze koning. Hoe groot is de vreugde die wij nu beleven, nu wij de grootste schatten van de Perzen hebben veroverd. Wij vrouwen hebben net als de mannen geleden. Honger, kou, verdriet,... dat alles was ook ons deel! Maar het was het waard!! Zie eens de schatten, die wij hebben veroverd!! Overal goud en zilver, prachtige tapijten,... hoe groot is onze rijkdom!!...
(Ze wordt toegejuicht door alle gasten)

Maar nog groter zou mijn vreugde kunnen zijn. O, machtige Alexander,... diep in mijn hart leeft een wens,... een wens die zonder veel moeite is te vervullen....

= Alexander;

Spreek op, wat is het dat gij wenst. De schatkamers der Perzen zijn de onze. Zeg het, wat gij wenst en ik zal het uit de schatkamers laten halen...

= Thais;

Wat ik wens, vindt gij niet in uw schatkamers..... Alexander,... ook gij kent het verhaal.... het verhaal van de verwoesting van Athene. Het was de Perzische koning Xerxes, die mijn stad meer dan honderd jaar geleden verwoestte. Toen brandde de stad, waarin ik later zou opgroeien. Alexander,... nooit is die wandaad gewroken!! Daarom vraag ik u,... laat mij een fakkel werpen in dit paleis, waarin eens koning Xerxes op de troon zat. Zo zal worden gewroken, wat de Perzen de Atheners hebben aangedaan. Het paleis van koning Xerxes zal branden!! *(De gasten laten hun instemming blijken; luid geroep en gejuich)*

= gasten;

Wraak voor Athene! Het vuur zal de wandaad vergelden!! Weg met het paleis van koning Xerxes!! *(en meer van dat soort uitroepen)*

= Alexander; *(heft zijn handen. Stilte)*

Thais,...neem een van de fakkels. Gij zult de eerste zijn die een fakkel werpt in het paleis van koning Xerxes. En dan zullen wij allen een fakkel nemen en het paleis doen ontvlammen.
(instemmend geroep en gejuich)

Thais neemt een fakkel van de wand en steekt gordijnen in brand. Vlammen komen te voorschijn en nemen bezit van het toneel. Ook anderen nemen fakkels en het toneel wordt een grote vuurzee)

Gordijn dicht

VERTELLER

Alexander voert zijn legers verder naar het Oosten. Hij vindt daar de Grote Koning Darius, die door zijn eigen mannen is vermoord. De volgende drie jaren trekt hij met zijn legers naar het oostelijke deel van het Perzische Rijk. *(Hij wijst het aan)* Ze moeten strijden met volkeren, die gebruik maken van olifanten. Steeds weet Alexander zijn soldaten naar de overwinning te voeren. Maar zijn soldaten zijn het trekken en vechten moe. Ze willen terug naar huis. Alexander besluit terug te keren naar Babylon. De terugtocht is een zeer zware en moeilijke tocht. Vele soldaten vinden de dood door verhongering en uitputting. In het jaar 323 voor Christus keert Alexander terug in Babylon. Alexander wil nu beginnen aan een nieuwe, grootse onderneming: een tocht naar Arabië en Afrika. Maar zijn soldaten willen terug naar huis.

SCENE 19 - ALEXANDER OVERLEGT MET ZIJN OFFICIEREN

Toneel: Alexander in overleg met zijn officieren.

= Alexander;

Ik stel voor om het grootste deel van het Macedonische leger terug te sturen naar huis. Ze morren en mopperen en willen liever naar huis terug. Zij kunnen gaan en krijgen een flinke som geld voor de diensten die ze hebben geleverd.

= Nearchus;

Maar Alexander, je wilt toch verder trekken naar onbekende gebieden in het zuiden? Hoe kunnen we zonder leger verder trekken?

= Alexander;

We zullen legers samenstellen uit de plaatselijke bevolking. De Perzen willen graag dienen in het leger van Alexander.

= Hephaestion;

Alexander, ... de soldaten willen graag naar huis, daarin heb je gelijk. Ze zijn moe van het jarenlang trekken door onherbergzame streken, door woestijnen en berggebieden. Maar ze willen niet terug zonder jou, Alexander. Jij bent hun koning. Ze dragen je op handen, maar willen je niet verder volgen in je onmogelijke zoektocht naar het onbereikbare....

= Ptolemeus;

Alexander! Waarom wil je nog verder? Is je rijk niet groot genoeg? Je hebt het hele rijk van de Grote Koning veroverd. Overal waar je komt word je als een koning ontvangen. Strijd hoeven we niet meer te leveren. In elke stad worden de poorten voor ons geopend. Waarom wil je nog meer? Nog verder?

= Alexander;

Wij hebben nog steeds niet de grenzen van de wereld bereikt. Wij weten nog steeds niet wat er zich in het zuiden bevindt. Ik ga verder.... De soldaten die terug willen, kunnen terug gaan.

= Nearchus;

Alexander, ... wil je zelf de mannen toespreken om ze dit te vertellen.

= Alexander;

Natuurlijk wil ik ze dat vertellen. Ik zal ze toespreken, vandaag nog.
Ze gaan af.

SCENE 20 - TWEEDE TOESPRAAK TOT DE SOLDATEN

Voor het podium verzamelen zich de soldaten, die onder elkaar spreken over de geruchten die ze hebben gehoord. Op het podium verschijnt Alexander met Nearchus, Hephaestion en Ptolemeus.

= Alexander;

Zwijg mannen, soldaten van het grote en machtige leger van Alexander. Ik heb gehoord van mijn officieren, dat er velen onder jullie zijn, die terug willen naar huis. Mannen, jullie kunnen gaan waar jullie willen en ik zal jullie flink belonen voor jullie daden.

= soldaat 3;

Mannen! Mannen! Wij zijn geen mannen meer,... wij zijn spoken,... geesten,... armzalige overblijfselen van wat eens mannen waren!!

= soldaat 4;

Wij luisteren niet langer naar jouw bevelen, Alexander! Wij bepalen zelf waar we zullen gaan. Wij volgen je niet langer meer op die vervloekte tocht naar het Oosten.

= soldaat 5;

Wij hebben genoeg van jouw nukken, Alexander. Je wilt dat wij ons gedragen als de overwonnen Perzen. Je draagt zelf Perzische kleren en laat je groeten zoals de Perzen dat doen.

= Alexander;

Grijp deze mannen, maar voer ze nog niet weg. *Enkele soldaten grijpen de drie oproerkraaiers. Gemor en protest bij de andere soldaten.*

Zwijg! Jullie allemaal. Ik zal jullie vertellen, wat jullie zijn geweest voor mannen. Wilden waren jullie. In Macedonie leefden jullie in de bergen tussen de schapen. Jullie waren gehuld in dierenhuiden. Toen heeft mijn vader jullie naar de vlakten gebracht. Hij heeft jullie geleerd het land te bewerken. Hij heeft jullie geleerd in huizen te wonen in plaats van in spelonken en hollen. Maar omdat het land arm was leden jullie toch nog honger. Toen heeft mijn vader jullie bij zijn legers ingelijfd. Met hem hebben jullie een groot deel van Griekenland veroverd. Ik heb zijn legers overgenomen toen hij vermoord was. Toen we vertrokken uit het land, waar we geen bestaan meer hadden, had ik bijna niets. Ik had schulden en moest de schulden nog vergroten om jullie uitrusting te kunnen betalen. We zijn de Hellespont overgetrokken en we hebben rijke gebieden veroverd. In alle landen, die we veroverden, heb ik jullie het voorrecht gegeven om voor jezelf bezit te vergaren. Wij hebben schatten buit gemaakt. Jullie hebben in die schatten gedeeld. Slechts weinig hield ik voor mijzelf. Alles wat wij aan rijkdom veroverden, heb ik verdeeld onder officieren en soldaten, veel heb ik naar Macedonie en Griekenland gestuurd. Ik heb altijd met jullie in de voorste gelederen gevochten. Ik heb gegeten wat jullie te eten kregen. Ik heb de vermoeienissen met jullie gedeeld. Wie van jullie durft te zeggen, dat hij meer heeft geleden dan ik? *Alexander zwijgt. Hij kijkt de zaal rond. Doodse stilte.*

Laat er iemand naar voren komen om zijn verwondingen en littekens te tonen en te vergelijken met die van mij!! *Opnieuw doodse stilte.*

Ik heb jullie naar de overwinning geleid! Het land dat we veroverd hebben, is niet slechts van mij,.. het is ook van jullie. De rijkdommen die we bezitten zijn van ons allen tesamen.....Nog steeds ben ik jullie leider. Ik heb tegelijk met jullie mijn huwelijk gevierd, toen we trouwden met de vrouwen die we hier hebben leren kennen. Jullie kinderen, die in deze landen zijn geboren, worden verzorgd en hebben het goed. Jullie schulden heb ik betaald, zonder te vragen hoe je er aan bent gekomen. Zij, die de dood vonden op het slagveld, zijn geeerd als helden. Ik heb jullie over de Indus geleid en als jullie mij gevolgd waren, had ik jullie over de Beas geleid. Toen wilden jullie niet verder en ik heb naar jullie geluisterd.....

En nu willen jullie naar huis. Wel... ga dan en vertel de vrouwen in het vaderland, wat jullie hier hebben achtergelaten. Vertel ze dat jullie je koning in den vreemde hebt achtergelaten te midden van de overwonnen buitenlanders....

Alexander draait zich om om weg te gaan. Dan draait hij zich om en zegt nog;

Ik wil niemand van jullie meer zien. Ga terug naar Macedonie!!!

Alexander gaat af, gevolgd door zijn officieren. De soldaten blijven achter, door elkaar pratend en roepend.

SCENE 21 - TWEEDE OVERLEG MET OFFICIEREN

Toneel: de kamer van Alexander. Alexander met Nearchus, Ptolemeus en Hephaestion.

= Nearchus;

Je hebt de soldaten goed toegesproken. Wil je ze werkelijk terugsturen naar Macedonie?

= Alexander;

Als ze niet willen blijven, zullen ze teruggaan naar Macedonie.

= Ptolemeus;

En zul je dan Perzen benoemen op hoge posten?

= Alexander;

Waarom zou ik dat niet doen? Zij zijn net zo toegewijd en plichtsgetrouw als de Macedoniërs. Het is beter om je omringd te weten door soldaten, die je kunt vertrouwen dan door soldaten, die alleen maar uit zijn op buit en vertier.

Soldaat 4 komt binnen.

= soldaat 4;

Alexander, wij bieden onze verontschuldiging aan. Wij willen dienen in het leger van koning Alexander.

= Alexander;

Staan de soldaten nog buiten?

= soldaat 4;

Ja, heer.

= Alexander;

Ik zal ze opnieuw toespreken.

SCENE 22 - DERDE TOESPRAAK TOT DE SOLDATEN

Alexander gaat opnieuw het podium op om de soldaten toe te spreken. Er klinkt een luid gejuich als hij verschijnt. Als Alexander zijn handen opheft wordt het stil.

= Alexander;

Ik begrijp, dat jullie terug willen naar Macedonie. Ik begrijp ook, dat jullie het niet altijd eens zijn met wat ik doe. *Alexander zwijgt en kijkt de soldaten rond. Een oude soldaat neemt het woord.*

= oude soldaat;

Alexander... wat ons pijn heeft gedaan, is dat je de Perzische stamhoofden als je gelijke hebt behandeld. Je draagt zelfs Perzische kleren en hebt de gebruiken van de Perzen overgenomen. Je hebt de Perzen je broeders genoemd.

= Alexander;

Maar ik voel mij een broeder van de Perzen, zoals ik me een broeder voel van jullie, officieren zowel als soldaten... Zijn wij niet allen broeders; Macedoniërs, Grieken, Perzen, Egyptenaren... ja, alle mensen zijn broeders van elkaar! Alleen... lang niet alle mensen voelen het zo. Het is moeilijk om een vreemde als je broeder te zien, want je kent hem niet. Maar als je hem beter leert kennen, zul je ontdekken, dat ook hij je broeder is...

Mannen van Macedonie... jullie zijn mijn broeders!! Daarom laat ik jullie vrij om te gaan. Zij die willen, kunnen terugkeren naar Macedonie. Zij die willen blijven, zullen mij volgen op mijn tochten... Maar wij zullen eerst offers brengen aan de goden en daarna een groot feest vieren.

= Alle soldaten; *(door elkaar roepend en juichend)*

Leve Alexander. Leve onze koning. Wij volgen je, waar je ook gaat! *(en andere uitroepen van dezelfde strekking)*

Alexander gaat af. Ook de soldaten verdwijnen.

VERTELLER

De voorbereidingen voor de tocht naar het zuiden waren in volle gang, toen Alexander ziek werd. Hoewel zijn krachten snel afnamen en hij hoge koortsen had, bleef hij aanwijzingen geven voor de expeditie.

Arrianus, een schrijver uit de tweede eeuw na Christus, heeft in zijn boek over de dood van Alexander het volgende geschreven: *(Hij neemt een dik boek ter hand en leest er uit voor)*
(Terwijl de verteller voorleest, doen spelers wat wordt gelezen, bijv. komen de spelers naar voren om langs het ziekbed van Alexander te lopen)

"De koorts woede gedurende de hele nacht. Hij bracht offers en beval Nearchus, dat de zeereis zou beginnen over drie dagen. Toen hij de daarop volgende dag de offers bracht, kon hij geen rust vinden door de koorts. Toch besprak hij met zijn officieren, hoe zij alles in gereedheid moesten brengen voor het vertrek van de vloot.

De dag daarop was hij zeer verzwakt. Men moest Alexander naar buiten dragen om de offers te kunnen brengen. In deze toestand werd hij naar het paleis gevoerd, waar de officieren hem aan de poort opwachtten. Toen zij zijn kamer binnentraden, herkende hij hen, maar hij kon niet meer spreken. Twee dagen en nachten lang had hij hoge koortsen.

De soldaten, die hoorden hoe ziek Alexander was, dachten, dat hij wellicht gestorven was. Een menigte soldaten stroomde samen bij het paleis. Zij waren diep bedroefd en gingen het paleis binnen. Een voor een liepen zij voorbij aan het ziekbed van Alexander. Daar hij niet kon spreken, groette hij elk van hen met zijn rechterhand. Met moeite lichtte hij zijn hoofd op om hen te zien.

Kort daarna stierf Alexander. Hij had twee en dertig jaren en acht maanden geleefd."

LIED 7 - slotlied, gezongen door iedereen (tweestemmig)

Zo vond de dood Alexander,
Niet in een strijd mocht hij sterven,
Hij vond de dood op zijn sterfbed,
lijdend aan hevige koortsen.

Groot is wat hij kon volbrengen.
Nooit had geleefd zo'n groot heerser.
Hij was een leider der legers,
Maar ook een stichter van vrede.

Voort leeft de naam Alexander,
overal op onze aarde.
West en Oost kennen de werken,
Die hij op aarde volbracht heeft.